

(א) (יומא פז: ב) (ג) "ג"ר ע"י
א"ר יוחנן כי הוה ממקיס ר"מ
ספרא דלויבן, (ג) מנחות דף
קז. (עליה: ו) "ו"ש"י, (ד) "ישיב
כ"ל", (ה) ס"א ללמודהיס ללא
נאמר אללא לעשיהיס, (ז) קטות,
נזמר כ"א, (ז) (דף קל"ג,
(ח) (תהלים מז), (ט) "שם קח",
(י) "וע"י חננים ז', מוספות
ד"ה וכל הטובות וטוב" פסחים
נ: ד"ה וכאן וטוב" מזר כב:
ד"ה שמחון וטוב" קטות כב:
ד"ה לעולם

גליון הש"ס

ברש"י ד"ה אני בו' וכן
חברי עם הארץ. ע"י סוכה
דף לט ע"א תוס' ד"ה
הלוקח:

מוסף תוספות

א. בתוס' רי"ש הוסיף, כדי
להייתם אלא כדי לקנות.

מוסף רש"י

אחד המרבה ואחד הממעיט. להציל קרובות (מנחות קי.). באקרוי בנייהו כו'. שטורחות על ציהן להצילן לבית הספר לקרוא מקרא (סוטה כא.).

רַב נִיסִים גֵּאוֹן

ועפצפך ישיירו נגדך.
 איתי' מפרש
 במסכתא מגילה בפרק
 הקורא את המגילה למפרע
 (דף יח) אמר ל"י רמי בר
 חמא [חמא] לרבי ירמיה מדיתי
 מאי (חמשיל ד) ועפצפך
 ישיירו נגדך אמר ליה אלו
 דברי תורה שכתב בהן (שם
 כג) התעפץ ענינך בו (ישראל)
 אפילו הכי מיושרין] הן
 אצל ר' מאיר:

בַּצְמַלְחִי שֶׁל מַעֲלָה. בַּחֲצוֹת שָׁרִי הָאוֹמֵר
עַם שֶׁר פָּרַס (דִּילֵא י) **וּבַצְמַלְחִי שֶׁל**
שְׁעֵינֵיהָ. יֵרֶר הָרַע שֶׁבִּלְבָּבוֹ הַמַּחֲמִילִי
לֹא נוֹרָתִי: "ק"ו. שְׁבַמְתִּיתִי עֵפֶר אֲנִי:
דִּבֶּר זֶה רָגִיל בְּפִי: **אֲנִי.** הָעוֹסֵק
בַּחֲצוֹת הַיּוֹם אֵין וְכֵן **אֲחֲדֵי עַל הָאֶרֶץ**
בְּרִיָּה בְּרִיָּה: **אֲנִי מַלְאָכִי בַּיָּמִים.** כְּלוֹמֵר
נֹחַה מַלְאָכִיתִי מִמַּלְאָכָיו: **מַסְגֵּד.**
מִתְגַּדֵּל לַתְּפֹס אוֹמוֹנוֹת: **וְשֵׁמָּה הָאֹמֵר.**
הֵדִין עֲמוֹ שֶׁאִינוֹ מַסְגֵּד בַּמַּלְאָכִית
שֶׁאִינוֹ הֵיָּה תוֹפֵס אוֹמוֹנוֹת לֹא הֵיָּה לוֹ
לֵב פֶּתוּחַ לְהִרְבּוֹת בַּחֲצוֹת כְּמוֹתִי וְהֵיָּה
לוֹ שֶׁכֵּר וְאֵין לוֹ כְּמוֹ **שֵׁינֵיו.** שֵׁשׁ
מִשְׁכָּר לַמַּמְעִיט שֶׁכֵּר לַמֶּרְצֵה: **וְלִבָּד**
שִׁיכּוּיִן לְבוֹ לְשִׁמִּים. וְאֵלֶּךְ קִרְבָּנוֹת הָאֵל
בְּמִנְחוֹת בְּסוֹפָה: " **עֲרוֹס זִירָה.**
לְהַעֲרִים בְּכָל מִינֵי עֲרֻמָּה לִירֵאת
בּוֹרָאוֹ: **חֲכִילוֹת חֲכָמָה.** עֵיקָרָה שֶׁל
תּוֹרָה שִׁיהֵא עֲמָה תְּשׁוּבָה וּמַעֲט:
הָעוֹשֶׂה שֶׁלֹּא לִשְׁמֵה נֹחַ לוֹ שֵׁמָּה נִבְרָא.
פִּירוּשׁ דְּאֵינוֹ תוֹרָה כִּדִּי לְאֵלִים אֵלֶּה
לְקַטֵּר צִדְקָה מִקּוֹם שֶׁהוּא (פְּסָחִים ::)
אֲחֵרִי רַבָּא רַמִּי נַחֲשִׁי) עַד שִׁמִּים חֲסָדָךְ
וְכַחֲשִׁי) מַעַל הַשָּׁמַיִם כֹּאֵן בְּעוֹסֵק שֶׁלֹּא
לְשֵׁמָה כִּי וְהַסֵּא אֵיירִי בְּמַקִּיִּים כִּדִּי
שִׁיכְדוּיָיו וְכֵן מִשְׁמַע צִירֻשְׁלָמִי
דְּפִירְקִין: **וְיֹאכְלוּ וְיִשְׁתּוּ.** שְׁבַע מִזֵּי
הַבְּרִיָּה כֹאֵלוֹ אֵכְלוּ וְשָׁתּוּ: **גְּדוּלָּה**
הַבְּרִיָּה. שֶׁהִי קִרְאָן שֶׁאֵינוֹת
וְבוֹתוֹמוֹת: **לְצִי כְּנִישָׁא.** מִתְּנוּקוֹת שֶׁל
בֵּית רַבֵּן הָיוּ רָגִילִין לְהִיּוֹת לַמְדִּים
לְפָנֵי רַבֵּן בְּבֵית הַכְּנַסָּה: **צִי רַבֵּן.**
בֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁשֶּׁם שְׁוִיִּים מִשְׁהָה
וְיֹגֵמְרָא: **וְעוֹטָרִין לְגַבְרִיָּיהוּ.** מִמַּתִּיּוֹת
לְבַלְעֵלֵהֵן וְתוֹתוֹת לָהֶם רְשׁוֹת לִלְכַּת
וּלְהוֹלֵךְ תּוֹרָה צִבִּיר אַחֲרֵיהֶן: **מַפְטֵרִי**
רַבֵּן. זֶה מִזֵּה שֶׁהִיָּה נוֹטֵל רְשׁוֹת
מִחֲבִירוֹ לְשׁוֹב לְבִיתוֹ וְלֹאֲרָאוֹ: **עוֹלָמָךְ**
מִרְאֵה בְּחִיךְ. כָּל כְּרִכֵּךְ תִּמְנָא:
פִּיעֵךְ יִדְבֵּר חֲכָמוֹת. בִּלְשׁוֹן בְּרָהּ
הֵיָּה אוֹמְרִים: **"יִשִּׁירוּ.** לְשׁוֹן יוֹשֵׁר.
שֶׁתִּהְיֶה מִצֵּין בַּחֲצוֹת הַכֹּלְכֵל:

בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה ובן
התלמידים העוסקים בתורתך בין עוסקין
לשמה בין עוסקין שלא לשמה וכל העוסקין
שלא לשמה יהי רצון שיהו עוסקין לשמה. ר'
אלכסנדר ב"ר צלותיה אמר הכי יהי רצון
מלפניך ה' אלהינו שתעמידנו בקרן אורה
ואל תעמידנו בקרן חשכה ואל ידוע לבנו
ואל יחשכו עינינו איכא דאמרי הא רב
המנונא מצלי לה ר' אלכסנדר ב"ר צלותיה
אמר הכי רבון העולמים גלוי וידוע לפניך
שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור
שבקיעסה ושעבוד מלכויות יהי רצון מלפניך
שתצילנו מידם ונשוב לעשות חוקי רצונך
בלבב שלם. רבא ב"ר צלותיה אמר הכי א'
ועכשיו שנוצרתי כאלו לא נוצרתי עפר אני ב'
ככלי מלא בושא וכלימה יהי רצון מלפניך
שחטאתי לפניך מרק ברחמך הרבים אבל לא
וידוי דרב המנונא זוט' ביומא דכפורי. מר בריו
אמר הכי "אלהי נצור לשוני מרע ושפתותי מ'
ונפשי כעפר לכל תהיה פתח לבי בתורתך
מפגע רע מיצר הרע מראה רעה ומכל רעון
החושבים עלי רעה מהרה הפך עצתם וקלקל
והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי. רב ששת כי
אמר הכי ירבון העולמים גלוי לפניך בזמן ע'
ומקריב קרבן ואין מקריבין ממנו אלא חלבו
בתענית ונתמעט חלבי ודמי יהי רצון מלפניך
כאילו הקרבתי לפניך על גבי המזבח ותרצני
דאיוב אמר הכי סוף אדם למות וסוף בהמה לי
אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה
ונפטר בשם טוב מן העולם ועליו אמר שלמה
מיום הולדו. מרגלא בפומיה דר"מ גמור בכ'
דרכי ולשקוד על דלתי תורתך נצור תורתי
שמור פיך מכל חטא וטהר וקדש עצמך

וּנְפִישִׁי בַעֲפֹר אֶבֶל תְּחִיבָהּ: מה עפר אינו מקבל כליה לעולם כן יהי רצון שזרעי לא יכלה לעולם כמו שהוא אומר והיה זרעך כעפר הארץ: **אֲנִי בְרִיה וְחִבְרִי בְרִיה:** כלומר יש לו רצון כמוי להצמין בן טוב לרע: **הָעוֹשֶׂה הַזֶּה:** אֲשֶׁמָּה נֹחַ לֹא שָׂא נִבְרָא. וְהָאֵל הָאֵלֶּה רַב יְהוּדָה אָמַר רַב פֶּרֶק מִקּוֹם שְׁנֵהֲגוּ (ד' ג'): לעולם יעסוק אדם בתורה ובמלות אפי' שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה וי"ל דהבא מיירי שאינו לומד* אלא לקנות חביריו והתם מיירי שלומד ע"מ שיכבדוהו: *

בלבב שלם. רבא בתר צלותיה אמר הכי ^אאלהי עד שלא נוצרתי איני כדאי ועכשיו שנוצרתי כאלו לא נוצרתי עפר אני כחיי ק"ו במיתתי הרי אני לפניך ככלי מלא בושה וכלימה יהי רצון מלפניך ה' אלהי שלא אחטא עוד ומה יזיזחטאתי לפניך מרק ברחמך הרבים אבל לא ע"י יסורין וחלאים רעים והיינו וידיי דרב המנונא זוטי ביומא דכפורי. מר בריה דרבינא כי הוה מסיים צלותיה אמר הכי "אלהי נצור לשוני מרע ושפתותי מדבר מרמה ולמקללי נפשי תדום ונפשי כעפר לכל תהיה פתח לבי בתורתך ובמצותך תרדוף נפשי ותצילני מפגע רע מיצר הרע ומאשה רעה ומכל רעות המתרגשות לבא בעולם וכל החושבים עלי רעה מהרה הפך עצתם וקלקל מחשבותם יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי. רב ששת כי הוה יתיב בתעניתא בתר דמצלי אמר הכי "רבון העולמים גלוי לפניך בזמן שבית המקדש קיים אדם חוטא ומקריב קרבן ואין מקריבין ממנו אלא חלבו ודמו ומתכפר לו ועכשיו ישבתי בתענית ונתמעט חלבי ודמי יהי רצון מלפניך שיהא חלבי ודמי שנתמעט כאילו הקרבתי לפניך על גבי המזבח ותרצני. ^בר' יוחנן כי הוה מסיים ספרא דאיוב אמר הכי סוף אדם למות וסוף בהמה לשחיטה והכל למיתה הם עומדים אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו וגדל בשם טוב ונפטור בשם טוב מן העולם ועליו אמר שלמה יטוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו. מרגלא בפומיה דר"מ גמור בכל לבבך ובכל נפשך לדעת את דרכי ולשקוד על דלתי תורתי נצור תורתי בלבך ונגד עיניך תהיה יראתי שמור פיך מכל חטא וטהר וקדש עצמך מכל אשמה ועון ואני אהיה עמך בכל מקום. מרגלא בפומייהו דרבנן דיבנה אני בריה וחברי בריה

אני מלאכתי בעיר והוא מלאכתי בשרה אני משכים למלאכתי והוא משכים למלאכתי כשם שהוא אחד מתגדר במלאכתי כך אני איני מתגדר במלאכתי ושמו תאמר אני מרבה והוא ממעיט^א שנינו אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים. מרגלא בפומיה דאביי לעולם יהא אדם ערום ביראה^ב מענה רך^ג משיב חמה ומרבה שלום עם אחיו ועם קרוביו ועם כל אדם ואפילו עם נכרי בשוק כדי שיהא אהוב למעלה ונחמד למטה ויהא מקובל על הבריות אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי שלא הקדימו אדם שלום מעולם ואפילו נכרי בשוק. מרגלא בפומיה דרבא תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים שלא יהא אדם קורא ושונה ובוטט באביו ובאמו וברבו ובמי שהוא גדול ממנו בחכמה ובמנון שנאמר^ד ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושים^ה לעושים לא נאמר אלא לעושים לעושים לשמה ולא לעושים שלא לשמה וכל העושה שלא לשמה נוח לו שלא נברא. מרגלא בפומיה דרב [לא כעולם הזה העולם הבא] י העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא פריה ורביה ולא משא ומתן ולא קנאה ולא שנאה ולא תחרות אלא צדיקים יושבין ועטרתיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה שנאמר^ו ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו: גדולה הבטחה שהבטיחין הקב"ה לנשים יותר מן האנשים שנא' ^זנשים שאננות קומנה שמענה קולי בנות בוטחות האזנה אמרתי א"ל רב לר' חייא נשים במאי זכינ^ח באקרובי בנייהו לבי כנישתא ובאתנוי גבריהו בי רבנן ונטרין לגבריהו ועד דאתו מבי רבנן. כי הוּ מפתטיר רבנן מבי ר' אמי ואמרי לה מבי ר' חנינא אמרי ליה הכי עולמך תראה בחיך ודאחריתך לחיי העולם הבא וקתך לדור דורים לכך יהגה תבונה פך ידבר חכמות ולשונוך ירחיש גנות עפעפקך יישריו נגדך עינך יאירו במאור תורה ופנך יזהירו כוהר הרקיע שפתותיך יביעו דעת וכליותיך תעלזנה מישרים ופעמך ירצו לשמוע דברי עתיק וימין. כי הוּ מפתטיר רבנן מבי רב חסדא ואמרי לה מבי ר' שמואל בר נחמני אמרו ליה הכי ^טאלופינו מסובלים וגו' אלופינו מסובלים רב ושמואל ואמרי לה רבי יוחנן ור' אלעזר חד אמר אלופינו בתורה ומסובלים במצות וחד אמר אלופינו בתורה ובמצות ומסובלים ביסורים

אין

- מה א טוש"ע או"ח סי'
קכב סעיף א':
מו ב טוש"ע סימן תקסא
סעיף ד':
מו ג מ"י פ"ה מהלכות
דעות הלכה ז':
מה ד מ"י פ"ח מהל'
משוזה הלכה ז':

תורה אור השלם

1. טוב טוב משמן טוב יוים
הקמות מיום העולד:
קחלה ד א
2. מענה ד ישיב קמה
דכר ערב יעלה אש:
משל ט א
3. ראשית הכמה יואת ד
שכל טוב לכל עשיתי
ותחלו עמך לער:
תחלי ק א
4. ואציל בני ישראל
אל שלח ידו ויחזק את
האחלה ויחזקו:
שמות ב א
5. גשים שאלתו קמה
משמעה קול בנות כחות
האונה אמרה:
ישעיהו ל ט
6. אלוטיו מסקלים אין
פרץ אין וינאט ואין קנה
רובותיה:
אמרת קמ ד